

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562
ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การฟ้องคดีหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ

กรรณิการ์ เกตุรัตน์¹, ธนวัฒน์ พิสิฐจินดา²

¹สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
email : Gip_gk@hotmail.com

²อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา,
email : tanawat.pi@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและแสดงความคิดเห็น ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ หรือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ โดยการรวมกลุ่ม คัดค้าน กระทำการในทางที่ไม่เห็นด้วย หรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ ต่อบุคคล กิจการ หรือโครงการที่มีผลประโยชน์ขัดกับบุคคลในพื้นที่ รวมถึงสาธารณชนที่เกี่ยวข้องนั้น เป็นเหตุนำไปสู่การฟ้องคดีหมิ่นประมาทขึ้น เนื่องจากเรื่องที่เป็นประเด็นสาธารณะ สังคมมักให้ความสนใจ การลวงล้าต่อชื่อเสียง กิจการ หรือโครงการจึงเกิดขึ้นได้ง่ายและขยายวงกว้างอย่างรวดเร็ว โดยการฟ้องคดีนั้นไม่ได้เรียกร้องความเป็นธรรม เพียงต้องการข่มขู่ให้เกิดความเกรงกลัว จนยุติการแสดงความคิดเห็นเท่านั้น เพื่อปกป้องชื่อเสียงของตน กิจการ หรือโครงการไม่ให้เสียหายหรือต้องหยุดชะงักลง หรือเรียกว่า “การฟ้องคดีหมิ่นประมาทเพื่อปิดการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ”

ผลการวิจัยพบว่า การที่ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการรับทราบข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน ตลอดจนมีกฎหมายอาญาออกมารองรับการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตนั้นมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอในการบังคับใช้ หรือยังมีช่องว่างในทางกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่ยังไม่คุ้มครองในประเด็นสาธารณะ รวมไปถึงกระบวนการทางศาลในชั้นไต่สวนมูลฟ้องที่ไม่มีการพิจารณาในประเด็น “การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตในประเด็นสาธารณะ หรือติชมด้วยความเป็นธรรม”

คำสำคัญ : หมิ่นประมาท, ปิดปาก, กิจกรรมสาธารณะ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Strategic Lawsuits of Defamation to Prevent Speech from Participation in Public Issues

Kannika Ketrat¹, Tanawat Pisitchinda²

¹Jurisprudence Student Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University,
email : Gip_gk@hotmail.com

²Faculty of Law Faculty of Humanities and Social Sciences Suan Sunandha Rajabhat University,
email : tanawat.pi@ssru.ac.th

Abstract

Any dissemination of information and comments through social media or participation in public activities, by combining in groups, objecting, doing any action in a way of disagreement, or expressing opinions on public issues to individuals, businesses or projects that have conflict of interests with local people, including the public stakeholders are the grounds of widely filing the lawsuit of defamation because society have always paid attention to public issues. Infringement of reputation of any business or project is happened easy and expanded widely and rapidly. The lawsuit does not claim justice but it just wants to intimidate and scare them so they stop giving comments in order to protect its reputation, business or projects from any damage or disruption or it can be called "Strategic Lawsuits of Defamation to Prevent Speech from Participation in Public Issues".

The research found that people have rights and freedom to receive information and giving opinions, which is the fundamental right, including the criminal law to support opinion with good faith, is neither effective nor sufficient to enforce or there are also gaps in the Civil and Commercial Code that does not cover public issues, including the court proceedings during preliminary hearing that does not consider the issue of "expression of opinions in good faith in public issues or fair comments".

Keywords : Defamation, Prevent Speech, Public Issues.

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทนำ

ปัจจุบันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนมีอิสระมากขึ้น โดยเฉพาะสิทธิการรับทราบข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางการติดต่อด้วยเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่งเป็นสื่อกลางที่ให้ความสะดวก รวดเร็ว ในการรับทราบ ส่งผลให้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมีขอบเขตที่กว้างมากขึ้น เพื่อที่จะถ่ายทอดบทความความรู้สึก ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือการแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมที่บุคคลได้เข้าไปมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ อย่างเช่น กิจกรรมหรือโครงการต่างๆเพื่อสังคม รวมไปถึงการแสดงความคิดเห็นในเชิงที่ไม่เห็นด้วย หรือออกความคิดเห็น ในการหาทางแก้ไขปัญหาที่จะไม่ให้สังคม หรือบุคคลกลุ่มหนึ่งได้รับผลกระทบจากการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง ในทางจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม แต่การแสดงความคิดเห็นที่ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม ใช้อารมณ์ส่วนตัว สื่อข้อความผ่านตัวอักษร หรือการสนทนาระหว่างบุคคลในทางที่ไม่เหมาะสม โดยสื่อความเป็นการพาดพิง กล่าวหา หรือใส่ความบุคคลหนึ่ง ต่อบุคคลที่สาม ไม่ว่าจะช่องทางใด ถือว่าบุคคลนั้น กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งการฟ้องคดีหมิ่นประมาทเป็นวิธีการทางกฎหมายที่ถูกนำมาใช้ในการฟ้องร้องนัก เพื่อที่จะปกป้องรักษาสิทธิชื่อเสียงของตน แต่คดีที่ขึ้นสู่ศาลเชื่อว่าผู้ที่มาฟ้องจะเป็นผู้เสียหายเสมอไป ที่จะเรียกร้อยชดใช้ค่าเสียหาย แต่ยังมีบุคคลที่นำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อกลั่นแกล้งฟ้องให้ล้มเลิกความตั้งใจในการใส่ความตนเพื่อไม่ให้ขัดกับผลประโยชน์ที่ตนทำ เรียกว่า “เป็นการฟ้องคดีหมิ่นประมาทเพื่อปิดปาก” ซึ่งการฟ้องคดีในกรณีดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะในประเทศไทย อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ หรือประเทศออสเตรเลีย ก็มีการให้ความคุ้มครองในเสรีภาพการแสดงความคิดเห็นของประชาชนหรือสื่อมวลชน ในประเด็นสาธารณะของบุคคลสาธารณะเป็นสำคัญ

เนื่องจากการฟ้องคดีหมิ่นประมาทในประเทศไทย สามารถฟ้องคดีได้ทั้งในทางแพ่งและทางอาญา และผู้ฟ้องคดีมักจะฟ้องทั้งในทางอาญา ตามมาตรา 326 และในทางแพ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 423 เพื่อเรียกค่าเสียหายเป็นจำนวนเงินมหาศาล ให้ผู้ที่แสดงความคิดเห็นเกิดความกลัวและยุติการแสดงความคิดเห็น แม้ว่าจะมีกฎหมายออกมารับรองการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 แต่ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการบังคับใช้กฎหมาย ที่จะให้ผู้ฟ้องตระหนักและพิจารณาก่อนดำเนินการฟ้องคดี และการฟ้องในทางแพ่งเป็นอีกหนึ่งคดี ก็ยังมีช่องว่างในการให้ความคุ้มครองประเด็นสาธารณะส่วนขั้นตอนในกระบวนการทางศาลในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ไม่ได้นำเรื่อง “การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตในประเด็นสาธารณะ หรือติชมด้วยความเป็นธรรม” ในการสืบ เมื่อคดีมีมูลและศาลประทับรับฟ้อง จึงทำให้ภาระตกแก่จำเลยในการมาศาลเพื่อพิสูจน์ความจริง ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้ประชาชนถูกดำเนินคดีในข้อหาหมิ่นประมาทจากการฟ้องคดีเพื่อให้ยุติการแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะน้อยลง จึงควรให้กฎหมายมีการรับรองการแสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะไว้ในกฎหมายที่เป็นลักษณะหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และหมวดความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยในขั้นตอนชั้นไต่สวนมูลฟ้อง ให้พิจารณา “การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตในประเด็นสาธารณะ หรือ ติชมด้วยความเป็นธรรม” เป็นหลักด้วย

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้ครอบคลุมสภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายและแนวทางแก้ไขกฎหมายของการฟ้องคดีหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะของประเทศไทยและคดีหมิ่นประมาทของต่างประเทศ

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

ข้อมูลความผิดฐานหมิ่นประมาทจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคดีข้อหาหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะ

3. ขอบเขตด้านวิธีวิจัย

การวิเคราะห์เนื้อหาทางเอกสาร

การทบทวนวรรณกรรม

ประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายอาญา

ประสิทธิภาพ ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงาน

หรือกล่าวว่าเป็นกระบวนการ วิธีการ หรือการกระทำใดๆ ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หรือประสิทธิผล คือ การบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่คาดหวัง

การชี้วัดกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่มีประสิทธิภาพนั้น ประการแรก ประชาชนต้องรับรู้กฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐาน เพื่อวัดประสิทธิภาพว่า ประชาชนเคารพและพร้อมจะปฏิบัติตามกฎหมาย เมื่อประชาชนรับทราบข้อกฎหมายแล้ว ประการที่สองคือ สามารถที่จะควบคุมอาชญากรรม เพื่อวัดประสิทธิภาพ การป้องกันอาชญากรรม ประการที่สาม ผู้เสียหายและผู้ถูกกล่าวหาได้รับความคุ้มครองอย่างเหมาะสม เพื่อวัดประสิทธิภาพ ด้านการดูแลผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจากรัฐ ซึ่งกระบวนการยุติธรรมต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นการวัดประสิทธิภาพ ประการที่สี่ เพื่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน กระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้อง เทียบธรรม ไม่ล่าช้า โปร่งใสและตรวจสอบได้ และมีความมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อประชาชน ประการที่ห้า จำนวนความผิดพลาดในการดำเนินคดี เป็นการวัดประสิทธิภาพ การตรวจสอบข้อเท็จจริงในการดำเนินคดี ประการที่หก การวัดประสิทธิภาพ การฟื้นฟูผู้กระทำความผิด กล่าวคือ จำนวนผู้กระทำความผิดซ้ำลดลง และประการสุดท้าย ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม เป็นการวัดประสิทธิภาพด้านความไว้วางใจในกระบวนการยุติธรรม (ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา, 2561)

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การวัดประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดที่กล่าวไว้ 7 ประการข้างต้น ทำให้ทราบจุดบกพร่องของกฎหมายและวางแผนแก้ไขปฏิรูปให้เกิดสมรรถนะของกระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและได้รับความไว้วางใจจากประชาชน

ช่องว่างของกฎหมาย

ช่องว่างของกฎหมาย ซึ่งเป็นปัญหาของกฎหมายในระบบ civil Law ที่สามารถเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยอาจจะเกิดจากที่ผู้บัญญัติกฎหมายบกพร่องในการตระหนักถึงความครอบคลุมของกฎหมายนั้น หรือไม่สามารถนึกถึงว่าจะมีสถานการณ์ใดที่มีผลทำให้กฎหมายยังมีช่องว่าง เนื่องจากสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย หรืออาจจะเกิดจากที่ผู้บัญญัติพบช่องว่าง แต่ยังไม่เห็นควรบัญญัติไว้ให้ตายตัว เนื่องจากยังเป็นที่ยกเถียงไม่ยุติ เป็นต้น

ซึ่งตามกฎหมายไทยก็มีการอุดช่องว่างทางแพ่ง ไว้ในมาตรา 4 “กฎหมายนั้น ต้องใช้ในบรรดากรณีซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้นๆ เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่จะยกมาปรับคดีได้ ให้วินิจฉัยคดีนั้นตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นก็ไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป” (พิชัย นิลทองคำ, 2561 หน้า 53)

ประเด็นสาธารณะ หมายถึง เรื่องหรือข้อเท็จจริง ที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีประโยชน์กับประชาชน เพราะคำว่า “สาธารณะ” หมายถึง เพื่อประชาชนทั่วไป เพื่อคนส่วนรวม ความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554

บุคคลสาธารณะ เป็นบุคคลที่มีหน้าที่การงานหรือตำแหน่งที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ ทำให้ผู้คนในสังคมสนใจที่จะติดตามพฤติกรรมและยอมวิพากษ์วิจารณ์ได้ เมื่อวิพากษ์วิจารณ์ไม่ใช่ในเรื่องส่วนตัว แต่เป็นเรื่องที่เป็นประเด็นสาธารณะ หรือที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์แก่ประชาชน กล่าวคือ ถ้าประชาชนเกิดความรู้เท่าทันและสามารถนำข้อมูลเพื่อปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันต่อไป ก็ถือว่าเป็นเรื่องประโยชน์แก่ประชาชน (พิสิษฐ์ วงศ์เจริญธนา, หน้า 159)

ความผิดฐานหมิ่นประมาทในประเทศไทย

ซึ่งตามกฎหมายไทยได้บัญญัติความผิดฐานหมิ่นประมาทไว้ในกฎหมายอาญา หมวด 3 มาตรา 326 ถึงมาตรา 333 โดยความผิดฐานหมิ่นประมาทเป็นการทำความผิดในลักษณะของการกล่าวหา พาดพิง หรือใส่ความบุคคลหนึ่งต่อบุคคลที่สาม โดยทำให้บุคคลนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง ตามมาตรา 326 โดยวิธีการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ แผ่นเสียง เป็นต้น และไม่ว่าจะทำผ่านช่องทางใด ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ตามมาตรา 328 แต่ถ้าเป็นการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต เพื่อความชอบธรรม ป้องกันตนตามคลองธรรม กระทำในฐานะเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ ดิชมด้วยความเป็นธรรม ซึ่งบุคคลหรือสิ่งใดอันเป็นวิสัยของประชาชนยอมกระทำได้ หรือในการแจ้งข่าวด้วยความเป็นธรรม เรื่องการดำเนินการอันเปิดเผยในศาลหรือในการประชุม ถือว่าผู้นั้นไม่มีความผิด ตามมาตรา 329 แต่ในกรณีถ้าผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด พิสูจน์ได้ว่าข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นความจริง ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ แต่ห้ามไม่ให้พิสูจน์ ถ้าข้อหาที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทนั้นเป็นการใส่ความ

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2
วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ในเรื่องส่วนตัว และการพิสูจน์จะไม่ใช่ประโยชน์แก่ประชาชน ตามมาตรา 330 และความผิดฐานหมิ่นประมาท เป็นความผิดอันยอมความได้ ตามมาตรา 333 (พิชัย นิลทองคำ, 2561, หน้า 700-702)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในหมวด 1 ความรับผิดเพื่อละเมิด มาตรา 423 “ผู้ใดกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของบุคคลอื่นก็ดี หรือเป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้ หรือทางเจริญของเขาโดยประการอื่นก็ดี ท่านว่าผู้นั้นจะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่เขาเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่การนั้น แม้ทั้งเมื่อตนมิได้รู้ว่ข้อความนั้นไม่จริง แต่หากควรจะได้

ผู้ใดส่งข่าวสารอันตนมิได้รู้ว่าเป็นความไม่จริง หากว่าตนเองหรือผู้รับข่าวสารนั้นมีทางได้เสียโดยชอบในการนั้นด้วยแล้ว ท่านว่าเพียงที่ส่งข่าวสารเช่นนั้นหาทำให้ผู้นั้นต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนไม่” ตามมาตรา 423 (พิชัย นิลทองคำ, 2561 หน้า 179)

ก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พุทธศักราช 2560 ฉบับใหม่ ผู้ฟ้องมักนำการฟ้องคดีความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 ไปด้วย แต่ฉบับใหม่นี้ ได้แก้ปัญหาดังกล่าวแล้ว โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 14(1) ใหม่ ดังนี้

มาตรา 14(1) โดยทุจริต หรือโดยหลอกลวง นำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่บิดเบือน หรือปลอมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จ โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ประชาชน อันมิใช่การกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา (พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พุทธศักราช 2560, 2560 หน้า 26)

การฟ้องคดี

มีทั้งการฟ้องคดีในทางอาญา คือ ผู้เสียหายจะฟ้องคดีโดยแต่งตั้งทนายในการฟ้องร้อง หรือ จะแจ้งความร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยไปให้ปากคำกับตำรวจ เพื่อให้ตำรวจจัดทำสำนวน ว่าควรส่งฟ้องหรือไม่ และส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการตรวจสอบสำนวน ว่าควรส่งฟ้องหรือไม่ ถ้าส่งฟ้องก็จะดำเนินคดีเข้าสู่กระบวนการทางศาล ส่วนการฟ้องคดีในทางแพ่ง จะต้องมีทนายความเพื่อฟ้องร้อง เพราะขั้นตอนในการดำเนินฟ้องคดีแพ่งนั้นมีหลายขั้นตอนที่ต้องใช้ทนายความเพื่อให้ง่ายต่อการดำเนินคดี (คดีอาญา คืออะไรและคดีแพ่งคืออะไร ,2561)

การฟ้องคดีหมิ่นประมาทในทางอาญา

ผู้เสียหายสามารถเลือกดำเนินคดีได้ 2 ทาง คือ ฟ้องคดีเองต่อศาลได้โดยตรง หรือ ให้เจ้าหน้าที่รัฐดำเนินการให้ การฟ้องคดีเอง กฎหมายบังคับให้ศาลต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องก่อน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 162(1) เพื่อไต่สวนว่าข้อเท็จจริงครบองค์ประกอบความผิดตามที่ฟ้องโดยไม่มีข้อพิรุธอันเป็นที่ประจักษ์ชัด ศาลจึงประทับฟ้อง ส่วนความนั้นจะเป็นความจริงหรือไม่เป็นเรื่องการพิสูจน์ในชั้นพิจารณาคดีที่ศาลต้องรับฟังพยานหลักฐานของคู่ความสองฝ่าย ซึ่งในชั้นไต่สวนมูลฟ้องของโจทก์ จะต้องส่งสำเนาคำฟ้องพร้อมแจ้งวันนัดให้จำเลยทราบ แต่จำเลยจะมาศาลหรือไม่ก็ได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 165 วรรคสาม เมื่อศาลประทับฟ้องโจทก์เมื่อเห็นว่าคดีมีมูล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 167 ก็จะต้องส่งสำเนาคำฟ้องและหมายเรียกตัวจำเลยไปศาล

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 168 เพื่อพิสูจน์ความจริงในชั้นพิจารณาคดี (การฟ้องคดีหมิ่นประมาท,2555)

คดีหมิ่นประมาทในต่างประเทศ

ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพิมพ์ การโฆษณา รวมไปถึงสื่อประเภทอื่นๆ ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ “ประชาชนจะไม่ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกตัดสิทธิในการพูด เขียน หรือเผยแพร่ความรู้สึกของตนและให้เสรีภาพสื่อมวลชน” ในหมวดของเสรีภาพในการแสดงออก-การพูดและสื่อมวลชน (Freedom of Expression – Speech and press,n.d.) และยังมีบทแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 (The First Amendment to The United States Constitution) “ห้ามมิให้รัฐสถาปนาศาสนาหรือห้ามประกอบพิธีกรรมทางศาสนาโดยเสรี หรือที่เป็นการจำกัดเสรีภาพในการพูด หรือการพิมพ์ การโฆษณา หรือสิทธิในการชุมนุมโดยสงบของประชาชนและที่เกี่ยวข้องกับการยื่นเรื่องร้องทุกข์ต่อรัฐบาล” (First Amendment,n.d.)

ความผิดฐานหมิ่นประมาทในประเทศสหรัฐอเมริกา คู่ความส่วนใหญ่มักจะเป็นสื่อมวลชนที่ทำหน้าที่เสนอข่าว กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (กมลมาศ ฤทธิศักดิ์วรกุล,หน้า 81) เนื่องจากการพัฒนาของเทคโนโลยีที่มีความเจริญ สะดวกรวดเร็ว ในการเผยแพร่ เมื่อเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสนใจ โดยเฉพาะประเด็นของบุคคลสาธารณะ การวิพากษ์วิจารณ์มักขยายวงกว้างอย่างรวดเร็ว จึงก่อให้เกิดปัญหาฟ้องร้องตามมามากมาย ซึ่งในการชนะคดีความผิดฐานหมิ่นประมาท โจทก์ต้องพิสูจน์ว่าจำเลย ตีพิมพ์หรือเผยแพร่ข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงและไม่เป็นประโยชน์แก่โจทก์ ก่อให้เกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง (U.S. DEFAMATION LAWS & STANDARD,n.d.)

ในแต่ละมลรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการบัญญัติกฎหมายในเรื่องของความผิดฐานหมิ่นประมาทต่างกัน เช่น มลรัฐนิวยอร์ก ต้องมีองค์ประกอบคือ เป็นข้อความอันเป็นเท็จ เผยแพร่ไปสู่บุคคลที่สามโดยปราศจากเอกสิทธิ์คุ้มครองหรือปราศจากอำนาจจะกระทำ โดยปราศจากความระมัดระวัง และก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงหรือทำให้เสียชื่อเสียงโดยตรง (New York Defamation Law,n.d) หรือ มลรัฐมิชิแกน ต้องมีองค์ประกอบคือ ข้อความที่หมิ่นประมาทจะต้องเกี่ยวข้องกับโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหาย เป็นการใส่ความต่อบุคคลที่สามที่เกิดจากเกิดการละเลยหรือขาดจิตสำนึกที่ดีของผู้เผยแพร่โฆษณา ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อโจทก์จากการที่มีการเผยแพร่โฆษณาต่อบุคคลอื่น (Michigan Defamation Law,n.d)

คดีของ Gertz v. Robert welch,Inc. มูลคดีเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1968 กรณีนี้เป็นเรื่องพิพาทระหว่าง Elmer Gertz ในฐานะอัยการแห่งมลรัฐชิคาโก กับบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาของ American opinion ซึ่งเป็นนิตยสารรายเดือน โดยที่ Richard Nuccio ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจของมลรัฐชิคาโก ได้ยิงชายหนุ่มคนหนึ่งถึงแก่ความตาย ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจดังกล่าวถูกตัดสินในความผิดฐานฆ่าผู้อื่น ครอบครัวผู้ตายจึงขอความช่วยเหลือไปยัง Elmer Gertz ให้ดำเนินการทางแพ่งกับ Richard Nuccio ในปีถัดมาหนังสือพิมพ์ American opinion ได้เสนอบทความหลายตอนเกี่ยวกับการสมคบคอมมิวนิสต์ เพื่อทำลายความน่าเชื่อถือของหน่วยงานตำรวจท้องถิ่น และมองว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจใช้อำนาจในทางที่เป็นเผด็จการเพื่อให้องค์กรของตนสามารถที่จะควบคุมบ้านเมืองได้อย่างมีเอกภาพ และในกรณีของ Richard Nuccio ก็เป็นกรณีหนึ่งที่หนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวพูดถึง Elmer Gertz ว่าเป็นผู้ที่มีมลทิน โดยเป็นสมาชิกลัทธิคอมมิวนิสต์ในระดับแนวหน้า อีกทั้งยังเป็นผู้เบียดเบียนคดีของ Richard Nuccio ด้วย ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญให้ Elmer Gertz

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ฟ้องบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ American opinion ในความผิดฐานหมิ่นประมาทเนื่องจากทำให้ตนต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงในวิชาชีพนักกฎหมาย

แต่อย่างไรก็ตาม American opinion ก็อ้างหลักในเรื่องของการวิจารณ์การทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในฐานะที่เป็นบุคคลสาธารณะ ว่าเป็นสิ่งที่สามารถจะกระทำได้ ศาลสูงของสหรัฐอเมริกาได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าการที่ American opinion กล่าวถึง Elmer Gertz นั้นมีเจตนาที่มุ่งทำลายชื่อเสียงของบุคคลดังกล่าว มากกว่าที่จะเป็นการวิจารณ์หรือติชมเพื่อประโยชน์ต่อสังคมอย่างแท้จริง โดยได้ยกหลักในเรื่องของสถานภาพความเป็นบุคคลสาธารณะกับเอกสิทธิ์ส่วนตัวของแต่ละปัจเจกชนขึ้นมาอธิบายประกอบการพิจารณาพิพากษา ศาลสูงวิเคราะห์ว่า Elmer Gertz อยู่ในฐานะบุคคลธรรมดาทั่วไป มิใช่ฐานะที่เป็นบุคคลสาธารณะ เพราะเขาไม่ได้สมัครใจที่จะเปิดเผยตัวเองต่อสาธารณะในคดีที่เขาได้รับดำเนินการ อีกทั้งบทความ American opinion นำเสนอนั้นก็เป็นเรื่องที่ทำให้ Gertz ได้รับความเสียหายเพราะการถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกคลั่งลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะอัยการแต่อย่างใดซึ่งคดีนี้ Elmer Gertz เป็นฝ่ายชนะคดี และศาลได้มีคำสั่งให้จำเลยซึ่งเป็นบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาของ American opinion เยียวยาความเสียหาย โดยให้จ่ายค่าชดเชยให้แก่ฝ่ายโจทก์คือ Elmer Gertz เป็นจำนวน 50,000 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งนับว่าเป็นการลงโทษในวงเงินที่สูงมากในเวลานั้น)

กรณีของ Gertz ทำให้เห็นศาลได้แบ่งแยกความแตกต่างระหว่างสถานภาพความเป็นบุคคลสาธารณะกับคนธรรมดาทั่วไป ในการที่สื่อจะสามารถเข้าถึงได้ (Gertz v. Robert Welch, Inc., 2561)

ประเทศอังกฤษ การฟ้องคดีหมิ่นประมาทค่อนข้างมีมาก จนได้รับการวิจารณ์ว่าเอาผิดกับผู้แสดงความคิดเห็นมากเกินไป ต่อมาจึงได้มีการพยายามปฏิรูปกฎหมายขึ้นโดยให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้นและทำให้การฟ้องคดีหมิ่นประมาททำได้ยากขึ้น โดยมีสาระสำคัญตามพระราชบัญญัติหมิ่นประมาท 2013 มาตรา 1 ซึ่งบัญญัติว่า “การฟ้องคดีหมิ่นประมาทนั้นจะไม่สามารถทำได้ อีกต่อไปเว้นเสียแต่ว่าโจทก์ได้รับความเสียหายแล้ว หรือมีแนวโน้มว่าจะได้รับความเสียหายต่อชื่อเสียงอย่างร้ายแรง หรือในกรณีขององค์กรที่ทำการค้าเพื่อผลกำไร ก็จะต้องได้รับความเสียหายหรือมีแนวโน้มว่าจะได้รับความเสียหายทางการเงินอย่างร้ายแรง” ซึ่งพระราชบัญญัตินี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กฎหมายมีความเป็นธรรมและมีความสมดุลระหว่างการปกป้องชื่อเสียงและเสรีภาพในการแสดงออก แต่ก็ยังมีปัญหาในเรื่องความคลุมเครือของคำว่า “อย่างร้ายแรง” ว่ากรณีใดร้ายแรงที่สุดจะถือว่าเป็นหมิ่นประมาท แต่ถึงอย่างไรบทบัญญัตินี้ก็มิมีแนวโน้มที่จะยับยั้งการใส่ความกัน (Defamation Act 2013, n.d.)

คดีของ Reynolds v. Times newspapers โดยที่ Reynolds ได้ลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรีของไอซ์แลนด์ ในปี ค.ศ. 1994 โดยสาเหตุทางการเมือง และได้ฟ้องหนังสือพิมพ์ Times newspapers กับพวก โดยให้เหตุผลว่า การที่หนังสือพิมพ์ดังกล่าวได้นำเสนอข่าวในลักษณะหมิ่นประมาทในเรื่องส่วนตัว โดยกล่าวว่าเขาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แย่นำพาประเทศไปสู่ความล้มเหลว ทำให้เขาต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง ซึ่งศาลได้พิจารณาว่ากรณีดังกล่าว ทำให้ Reynolds เสียชื่อเสียง เนื่องจากประเด็นที่หนังสือพิมพ์นำมาเสนอนั้น เป็นการกล่าวโจมตีในทางส่วนตัวมากกว่าที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม และเขาได้แสดงความรับผิดชอบด้วยการลาออกจากราชการแล้ว จึงไม่มีประเด็นที่ควรกล่าวถึง Reynolds อีก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสื่อมวลชนไม่อาจอ้างเรื่องความคุ้มครองที่ตนทำหน้าที่ ในฐานะเป็นตัวแทนประชาชนได้ เพราะเป็น

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

การกล่าวอ้างลอยๆโดยไม่มีหลักฐานยืนยันหรือมีข้อเท็จจริงที่จะนำมาพิสูจน์ได้ ศาลจึงให้ Reynolds ชนะคดี และให้ได้รับเงินชดเชย เป็นเงินจำนวน หนึ่งเพนนี (Robert N Moles,n.d.)

ประเทศออสเตรเลีย ศาลได้วางหลักกฎหมายไว้เพื่อคุ้มครองบุคคลไม่ให้ตกอยู่ภายใต้กฎหมายหมิ่นประมาท หากพิสูจน์ได้ว่า ไม่ทราบว่าเป็นเท็จ หรือ พิสูจน์ไม่ได้ที่ตรงตรงว่าข้อความนั้นจะเป็นเท็จหรือไม่ หรือ ข้อความที่เผยแพร่ต้องเป็นเรื่องที่มีความสมเหตุสมผล เมื่อเป็นตามกรณีดังกล่าว บุคคลก็ไม่มี ความผิดฐานหมิ่นประมาท จำเลยสามารถปกป้องตนเองจากการกล่าวหาว่า ข้อความที่เผยแพร่เป็นความผิด ฐานหมิ่นประมาท โดยอ้างเรื่องการคุ้มครองเอกสิทธิ์ และในรัฐธรรมนูญของประเทศออสเตรเลีย (Australian Commonwealth Constitution) ให้โจทก์ต้องพิสูจน์ว่าข้อความที่เผยแพร่เป็นเจตนาไม่ตีตามกฎหมายจารีต ประเพณี ที่มีผลกระทบต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ออกมารองรับการแสดง ความคิดเห็นทางการเมือง ให้ได้รับความคุ้มครองมากขึ้น (พิสิษฐ์ วงศ์เชียรธนา, หน้า 94)

ในแต่ละมลรัฐของประเทศออสเตรเลียก็มีกฎหมายเกี่ยวกับหมิ่นประมาทแตกต่างกันไป เช่นมลรัฐควีนส์แลนด์ การหมิ่นประมาทเป็นความผิดทางอาญา โดยผู้เผยแพร่ข้อความไม่ได้คำนึงถึงความจริงหรือข้อเท็จจริง มีเจตนาก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อผู้เสียหาย ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานหมิ่นประมาทรัฐควีนส์แลนด์ 1889 (Defamation in Queensland,2016) หรือ มลรัฐนิวเซาท์ วาสท์ วางหลักว่าการกระทำจะไม่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทเมื่อเนื้อหาสาระของข้อความที่เผยแพร่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานหมิ่นประมาท (New South Wales Defamation Act 1974)

คดีพิพาทระหว่าง Theophanous v. The herald & Weekly Ltd. มูลคดีเกิดขึ้นในปี ค.ศ1992 Andrew Theophanous สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชาวออสเตรเลียและเป็นประธานในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนของรัฐสภาว่าด้วยการออกระเบียบเกี่ยวกับการอพยพเข้าประเทศ ได้ฟ้องร้องต่อศาล เนื่องจาก ก่อนการเลือกตั้ง 1 เดือน The Herald & Weekly Ltd. ได้พิมพ์ข้อความลงในหนังสือพิมพ์ The Sunday Herald Sun ว่า “ Give Theophanous a shove” หนังสือพิมพ์ดังกล่าวได้ใช้ข้อความอันเป็นการดูถูกและอคติต่อชาวกรีกที่อาศัยอยู่ในออสเตรเลียว่ามีฐานะเป็นผู้อพยพ อีกทั้งยังทำให้เขาถูกมองว่ากิจกรรมที่เขาทำนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของคนบ้า

องค์คณะผู้พิพากษา ได้วางหลักว่าการแสดงความคิดเห็นในเชิงพาณิชย์ย่อมไม่ได้รับความคุ้มครองในประเทศออสเตรเลีย เว้นแต่ประเด็นที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง และในกรณีนี้หนังสือพิมพ์ ได้พิมพ์ข้อความที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการถกเถียงทางการเมือง ซึ่งได้รับการยอมรับจากรัฐธรรมนูญออสเตรเลียว่าเป็นเรื่องที่สามารถกระทำได้ เพราะประชาชนทั่วไปมีสิทธิ์ที่จะวิจารณ์เรื่องทางการเมืองและเป็นเนื้อหาสาระของข้อความที่เผยแพร่เกี่ยวข้องกับสาธารณะ การที่หนังสือพิมพ์กล่าวข้อความเช่นนั้น ศาลเห็นว่าเป็นการแสดงเจตนาสุจริตเพื่อปกป้องส่วนได้ส่วนเสีย (พิสิษฐ์ วงศ์เชียร ธนา, หน้า 93)

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยมีขั้นตอน ดังนี้

การวิจัยเอกสาร

การวิจัยในส่วนนี้ เพื่อตอบจุดประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับ “สภาพบังคับการใช้กฎหมายของการฟ้องคดีหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ” และ “วิเคราะห์รวบรวมข้อเสนอแนวทางแก้ไข

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีหมิ่นประมาทต่อผู้ที่แสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ” โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นเอกสารเชิงวิชาการ ได้แก่

- 1.1 บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีหมิ่นประมาท
- 1.2 ตำราและหนังสือคำอธิบายกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีหมิ่นประมาท

1.3 งานวิจัยและบทความที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องคดีหมิ่นประมาทเพื่อปิดปากการมีส่วนร่วมในประเด็นสาธารณะ

- 1.4 บทความที่เกี่ยวข้องกับการวัดประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายและช่องว่างของกฎหมาย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 1.1 ส่วนที่เป็นบทบัญญัติของกฎหมาย
- 1.2 ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากตำราและหนังสือ
- 1.3 ส่วนที่เป็นงานวิจัยและบทความ

2. ผู้วิจัยจะดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 วิเคราะห์ ตีความและให้ความหมายข้อมูลในรูปของการอธิบายโดยการอ่านและจับประเด็น จัดกลุ่มข้อมูล

- 2.2 เชื่อมโยงแนวคิด ขยายความเชื่อมโยง หาข้อสรุป

แหล่งเก็บข้อมูล

ตำรา หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ บทบัญญัติกฎหมายทั้งของไทยและกฎหมายของต่างประเทศ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต (สารสนเทศ)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่ต้องการฟ้องคดีเพื่อหยุดการแสดงความคิดเห็น มักใช้วิธีทางศาล คือ การฟ้องคดีหมิ่นประมาทมาเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ ให้เกิดความเกรงกลัวอยู่บ่อยครั้ง เมื่อเป็นเช่นนี้ตามตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ย่อมถือว่ากฎหมายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เพราะยังมีความผิดพลาดในการดำเนินคดีและมีผู้กระทำในกรณีเช่นนี้บ่อยครั้ง แม้จะมีกฎหมายออกมารองรับการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต อย่างประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 329 แต่ผู้ฟ้องไม่ได้เกิดความเกรงกลัว ในการใช้กฎหมายหมิ่นประมาทซึ่งทั้งรู้ว่า ประชาชนสามารถวิพากษ์วิจารณ์ในการกระทำของตนได้อย่างสุจริตเพราะตนเป็นบุคคลสาธารณะ แต่เพียงเพื่อให้ผู้ที่ขัดขวางการทำงานของตนล้มเลิกความตั้งใจและยุติที่จะต่อสู้เรียกร้องอีกต่อไป ซึ่งผู้ที่มักถูกฟ้อง คือชาวบ้านที่ทำมาหากินเลี้ยงชีพเลี้ยงครอบครัววันต่อวัน จึงถือว่าการใช้เครื่องมือทางศาลมาข่มขู่ได้ผล เพราะชาวบ้านจะวิตกกังวลและหยุดปกป้องสิทธิตัวเองในที่สุด และตามมาตรา 330 ให้ผู้ถูกหาว่ากระทำความผิด สามารถพิสูจน์ในข้อที่หาว่าเป็นหมิ่นประมาทเฉพาะในเรื่องที่จะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนได้ ถ้าพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ ก็ไม่ต้องรับโทษ แต่ก็ยังถือว่าข้อความที่กล่าวนั้นจะเป็นเรื่องจริงหรือไม่จริงก็เป็นความผิด แค่ไม่ต้องรับโทษ จึงทำให้ผู้ที่ถูกฟ้องคดีต้องมาศาลพิสูจน์ความจริง เพื่อไม่ให้ต้องรับโทษ มาตรานี้ก็เป็นอย่างอื่น แต่ไม่มีประสิทธิภาพในด้านคุ้มครองผู้เสียหายและถูกกล่าวหาอย่าง

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

เหมาะสม แม้จะเป็นบทบัญญัติช่วยผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด มีสิทธิ์พิสูจน์ความจริง แต่กล่าวได้ว่า การคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาที่นั้นไม่มีประสิทธิภาพมาตั้งแต่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง กล่าวคือ ชั้นไต่สวนมูลฟ้องเป็นการไต่สวนมูลฟ้องของโจทก์ว่าคดีมีมูล ครบองค์ประกอบความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ไม่ได้นำเสนอประเด็นสำคัญอย่าง “การแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตในประเด็นสาธารณะ หรือติชมด้วยความเป็นธรรม” ในการพิจารณาเพื่อที่จะคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาอย่างเหมาะสม และในทากฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้นยังมีช่องว่างของมาตรา 423 ที่ไม่ได้มีการกล่าวถึง การกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายในประเด็นสาธารณะจุดนี้เป็นช่องว่างที่ผู้ฟ้องมักจะฟ้องเป็นอีกหนึ่งคดีที่เป็นความผิดละเมิด สามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ เมื่อผู้ฟ้องกล่าวอ้างว่าตนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณหรือทางทำมาหาได้นั้น จึงมักเรียกค่าสินไหมทดแทนสูง เพื่อให้ประชาชนกลัวและไม่กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นหรือปกป้องสิทธิของตน

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ในสังคมที่เทคโนโลยีการสื่อสารมีความสะดวกรวดเร็ว ในการเผยแพร่ การรับทราบข้อมูลข่าวสารและออกความคิดเห็นที่จะไปกระทบสิทธิที่บุคคลอื่นจึงเกิดขึ้นได้ง่าย บุคคลที่ถูกกระทบสิทธิก็สามารถปกป้องรักษาชื่อเสียง เกียรติคุณ ได้เช่นกัน ซึ่งวิธีส่วนใหญ่คือการดำเนินคดีฟ้องขอหาหมิ่นประมาท แต่อย่างไรก็ตาม มีกรณีที่น่าการฟ้องคดีหมิ่นประมาทเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ให้เกิดความเกรงกลัว เพราะผู้ที่แสดงความคิดเห็นนั้นออกความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือ ในประเด็นสาธารณะ ซึ่งประเด็นสาธารณะนั้นรวดเร็วในการเผยแพร่ และก่อให้เกิดความเสียหายต่อกิจการ หรือโครงการที่ได้รับวิพากษ์วิจารณ์ เพราะเป็นประเด็นที่สาธารณชนมักให้ความสนใจ ผู้ที่ดำเนินกิจการ หรือโครงการจึงต้องปกป้องรักษาชื่อเสียง โดยการฟ้องคดีหมิ่นประมาท เนื่องจากการฟ้องหมิ่นประมาทนั้น ฟ้องได้ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา จึงเป็นวิธีการที่มักจะทำให้ยุติการแสดงความคิดเห็นได้บ่อยครั้ง เนื่องจากกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในความผิดฐานละเมิดนั้นยังมีช่องว่างของกฎหมาย ที่เมื่อมีการกล่าวหรือไขข่าวแพร่หลายข้อความนั้นเป็นประเด็นสาธารณะ ยังไม่มีการบัญญัติไว้ ทำให้ช่องว่างตรงจุดนี้ผู้ฟ้องมักจะนำมาฟ้องและเรียกค่าสินไหมทดแทนที่สูง จนเป็นผลให้ผู้ถูกฟ้องต้องยุติการแสดงความคิดเห็นหรือยุติการต่อต้านคัดค้าน และเนื่องจากประสิทธิภาพของกฎหมายหมิ่นประมาทในทางอาญา ที่จะนำมาบังคับใช้ในกรณีของการฟ้องเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวและยุติการแสดงความคิดเห็นหรือการกระทำที่เป็นการขัดขวางผลประโยชน์ของตนหรือองค์กรนั้น มีประสิทธิภาพไม่เพียงพอที่จะคุ้มครองสาธารณชนที่ปกป้องสิทธิของตนหรือส่วนรวม ซึ่งวัดได้จากตัวชี้วัดประสิทธิภาพทางกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยพบว่าในด้านความเคารพหรือเข้าใจกฎหมาย ที่จะทำให้ผู้ฟ้องพิจารณาก่อนดำเนินการฟ้องคดีไม่ได้เกิดประสิทธิผล การคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาที่ไม่ได้รับความเหมาะสมในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง เพราะขาดประเด็นการการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริตในประเด็นสาธารณะ หรือติชมด้วยความเป็นธรรม” ในการพิจารณาเพื่อจะคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาและลดขั้นตอนในการดำเนินคดี หรือให้คดีถูกยกฟ้องไปตั้งแต่ชั้นไต่สวนมูลฟ้อง เมื่อเกิดการฟ้องคดีแบบเดิมบ่อยครั้ง ก็ถือว่าขาดประสิทธิภาพในด้านการกระทำความผิดซ้ำลดหรือความผิดพลาดในการดำเนินคดี เมื่อขาดประสิทธิภาพของกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายก็ไม่เกิดประสิทธิผล และส่งผลต่อตัวชี้วัดประสิทธิภาพในด้านประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่ได้รับความไว้วางใจในกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เพราะปัญหาสำคัญของคนไทย คือกลัวถูกจับและเรียกค่าสินไหมทดแทนในจำนวนที่สูง ด้วยฐานะทางการเงินของครอบครัวที่มีเงินไม่เพียงพอที่จะต่อสู้คดีในชั้น

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ศาล การล้มเลิกความตั้งใจในการปกป้องสิทธิของตนหรือส่วนรวมจึงยุติลง ซึ่งประชาชนเห็นว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด ณ สถานการณ์นั้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทางสังคม

ควรให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวกับสาธารณชน หรือประเด็นสาธารณะ ซึ่งในต่างประเทศที่ศึกษานั้น มักจะให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการพูด แสดงความคิดเห็นและมุ่งเน้นในประเด็นสาธารณะเป็นสำคัญ เพราะบุคคลสาธารณะ ย่อมสามารถวิพากษ์วิจารณ์การกระทำในเรื่องที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์สาธารณะได้ การที่สาธารณชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในสังคมไม่ว่าจะในด้านการแสดงความคิดเห็น การออกเสียง การรวมกลุ่มเพื่อที่จะหาทางแก้ปัญหา ก็เพื่อปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม และถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบประชาธิปไตย ที่จะต้องนึกถึงผลประโยชน์ของประชาชนด้วย เพราะเมื่อกฎหมายไม่ได้ให้ความสำคัญคุ้มครองที่ครอบคลุมหรือมีช่องว่าง ก็ถือว่าสภาพการบังคับใช้กฎหมาย ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีประสิทธิภาพ ผู้ที่ได้รับผลกระทบก็คือ บุคคลที่ถูกกลั่นแกล้งฟ้องโดยใช้ศาลเป็นเครื่องมือ เมื่อเป็นเช่นนั้นความไว้วางใจของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมจึงไม่มี จึงถือว่าความยุติธรรมยังไม่เกิด

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

ในทางคดีแพ่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 423 ควรเพิ่มให้พิจารณาในประเด็นสาธารณะไปด้วย ถ้าผู้ถูกฟ้องชนะคดี ให้ผู้ฟ้องคดีเสียค่าสินไหมทดแทน ส่วนในทางคดีอาญา ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องให้นำเรื่อง “การแสดงความเห็นโดยสุจริตในประเด็นสาธารณะ หรือติชมด้วยความเป็นธรรม” ในการสืบเป็นหลัก เพื่อถ่วงดุลคดีและเป็นการลดขั้นตอน ในการสืบหาความจริงที่ภาระจะต้องตกเป็นของจำเลย

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

พิชัย นิลทองคำ. (2561). **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง วิธีพิจารณาความอาญา พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ฉบับสมบูรณ์ 2561**. กรุงเทพฯ: อทตยา.

พิชัย นิลทองคำ. (2561). **ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ1-6 อาญา ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ฉบับสมบูรณ์ 2561**. กรุงเทพฯ: อทตยา.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.

วิทยานิพนธ์

พิสิษฐ์ วงศ์เจริญธนา.(2552).**ความรับผิดทางอาญาฐานหมิ่นประมาทที่กระทำต่อบุคคลสาธารณะในแวดวงการเมืองการปกครองและระบบราชการ.วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต กฎหมายอาญา, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.**

บทความ

การฟ้องคดีหมิ่นประมาท. (2555). สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2561. จาก <http://buddhismlaw.blogspot.com/2012/04/blog-post.html?m=1>.

การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2

วันที่ 19 มกราคม 2562

ณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คดีอาญาคืออะไรและคดีแพ่งคืออะไร. (2561). สืบค้นเมื่อ มิถุนายน 18, 2561. จาก<http://kwamkidhen.com/archives/4835>

ตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. (2561). สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2561. จาก <http://www.oja.go.th/TH/jpi/>

ราชกิจจานุเบกษา

พระราชบัญญัติ ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พุทธศักราช 2560.(2560, มกราคม 24). ราชกิจจานุเบกษา, หน้า26-27.

ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

Defamation Act 2013. (n.d.). สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 10,2561. จาก<https://www.lawteacher.net/acts/defamation-act-2013.php>

Defamation in Queensland. (2016). สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2561. จาก <https://www.gotocourt.com.au/civil-law/qld/defamation/>

First Amendment. (n.d.). สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2561. จากhttps://www.law.cornell.edu/constitution/first_amendment

Freedom of Expression – Speech and press. (n.d.). สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2561. จาก <https://constitution.findlaw.com/amendment1/annotation06.html#1>

Michigan Defamation law. (n.d.). สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 10,2561. จาก<http://www.dmlp.org/legal-guide/michigan-defamation-law>

New York Defamation. (n.d.). สืบค้นเมื่อ กรกฎาคม 10,2561,จาก <http://www.dmlp.org/legalguide/new-york-defamation-law>

U.S. DEFAMATION LAWS & STANDARD. (n.d.). สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2561. จาก <http://kellywamerlaw.com/us-defamation-laws/>